

МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Ринкові умови господарювання породжують спектр гострих соціально-економічних проблем, вимагаючи нагальної розробки нових і вдосконалення вже існуючих систем, методів, методик, прийомів та інших засобів управління, спрямованих на підвищення його ефективності. Важливе значення при цьому належить економічному аналізу, за допомогою якого формується необхідна інформація для прийняття управлінських рішень. Економічний аналіз передують управлінським рішенням і діям, обґрунтовує та готує їх. У цьому полягає основа наукового управління, його об'єктивності й ефективності.

Для прийняття управлінських рішень та визначення впливу факторів на результат господарської діяльності застосовуються різні способи та методи економічного аналізу. Метод економічного аналізу становить комплексне системне вивчення, вимірювання й узагальнення впливу факторів на результати діяльності підприємства, виявлення та мобілізацію резервів з метою підвищення ефективності виробництва [2, с.113].

Метод економічного аналізу - загальний підхід до вивчення господарської діяльності підприємства, який реалізується в його методиці. Це спосіб системного, органічно взаємозв'язаного вивчення, вимірювання і узагальнення впливу окремих чинників на виконання господарських завдань і динаміку розвитку підприємства, виявлення резервів підвищення ефективності і якості роботи, здійснюваних шляхом обробки спеціальними прийомами показників, що характеризують діяльність підприємства [1, с.78].

Деякі вчені відстоюють думку, що існує єдиний метод економічного аналізу, в основі якого лежить загальний підхід до пізнання - діалектика. На їх думку, метод економічного аналізу можна визначити як спосіб системного, комплексного вивчення, виміру й узагальнення впливу окремих факторів на перебіг та динаміку господарського розвитку, який передбачає обробку спеціальними прийомами показників плану, обліку, звітності й інших джерел інформації [3, с.203].

У процесі економічного аналізу, аналітичної обробки економічної інформації використовується ряд способів і прийомів. Саме в них полягає головна особливість методу економічного аналізу. На даний момент відсутнє єдине визначення методу економічного аналізу, та всі вони подібні між собою. Характерними рисами методів економічного аналізу є: - використання системи показників, які всебічно характеризують господарську діяльність; - комплексне використання джерел інформації; - вивчення і кількісне вимірювання впливу факторів на зміну того або іншого показника; - виявлення резервів підвищення ефективності господарювання; - розробка необхідних заходів із усунення виявлених у процесі аналізу недоліків; - контроль за усуненням встановлених у процесі аналізу недоліків [4, с.25].

У визначенні відбиваються характерні риси методу економічного аналізу. Першою такою особливістю є використання системи показників при вивченні господарських явищ і процесів. Ця система формується звичайно в процесі планування, при розробці систем і підсистем економічної інформації, що не виключає можливості обчислення в процесі самого аналізу нових показників.

Друга характерна риса методу економічного аналізу - вивчення причин, що зумовили зміну тих чи інших господарських показників. Оскільки економічні явища обумовлені причинним зв'язком і причинною залежністю, то завдання аналізу - розкриття і вивчення цих причин (факторів).

До характерних рис методу економічного аналізу належать виявлення та вимір взаємозв'язку та взаємозалежності між показниками, що визначаються об'єктивними умовами виробництва й обігу товарів. Обсяг випуску промислової продукції залежить, наприклад, від трьох груп факторів, які пов'язані з використанням робочої сили, знарядь праці, предметів праці. Кожна група поділяється на складові елементи. Так, фактори, що пов'язані з використанням робочої сили, поділяються на кількісні й якісні. До кількісних відносять кількість робітників, до якісних - продуктивність їхньої праці [2, с.165].

Наведений вище перелік факторів, які впливають на обсяг промислового виробництва, свідчить про те, що не можна відокремлювати економічні поняття та господарські показники, вони всі пов'язані між собою. Однак ця обставина зовсім не виключає можливості та необхідності їх логічного відокремлення в процесі економічних розрахунків. Дуже розповсюдженим методичним прийомом є визначення ступеня впливу даного фактора за інших рівних умов, тобто коли інші фактори вважаються незмінними [5, с.202].

Сьогодні сфера застосування економічного аналізу значно розширилася: його ставлять в основу розробки варіантів управлінських рішень щодо поліпшення використання економічного потенціалу суб'єктів господарювання, що працюють незалежно від форм власності. Це зумовлює використання різних методів і прийомів економічного аналізу. Щоб відповідати сучасним вимогам, методика економічного аналізу повинна своєчасно реагувати на повсякденні динамічні зміни зовнішнього середовища та бути надійним інструментом управління підприємством.

Література

1. Андреева Г.І., Андреева В.А. Організація і методика економічного аналізу: Навчальний посібник. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 353 с.
2. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256с.
3. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник. – 2-е вид., перер. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
4. Рзаєва Т.Г. Економічний аналіз: Навчальний посібник. – Хмельницький : ХНУ, 2003. - 198 с.
5. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз : Навчальний посібник. – Тернопіль : Астон, 2010. – 624с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>